

The Agreement was
previously published as
Turkey No. 2 (1991), Cm 1600

TURKEY

Treaty Series No. 13 (1997)

Agreement

between the Government of the
United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland
and the Government of the Republic of Turkey

for the Promotion and Protection of Investments

London, 15 March 1991

[The Agreement entered into force on 22 October 1996]

*Presented to Parliament
by the Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs
by Command of Her Majesty
February 1997*

£3.00

Cm 3545

**AGREEMENT
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE
UNITED KINGDOM OF GREAT BRITAIN AND NORTHERN IRELAND
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
FOR THE PROMOTION AND PROTECTION OF INVESTMENTS**

The Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the Republic of Turkey;

Desiring to create favourable conditions for greater investment by nationals and companies of one State in the territory of the other State;

Recognising that the promotion and reciprocal protection under international agreement of such investments will be conducive to the stimulation of individual business initiative and will increase prosperity in both States;

Have agreed as follows:

ARTICLE 1

Definitions

For the purposes of this Agreement:

- (a) "investment" means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:
- (i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;
  - (ii) shares in and stock and debentures of a company and any other form of participation in a company;
  - (iii) claims to money or to any performance under contract associated with any investment having a financial value;
  - (iv) industrial and intellectual property rights, technical processes, knowhow and goodwill;
  - (v) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.

A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments and the term "investment" includes all investments, whether made before or after the date of entry into force of this Agreement;

- (b) "returns" means the amounts yielded by an investment and includes profit, interest, capital gains, dividends, royalties and fees;
- (c) "nationals" means:
- (i) in respect of the Republic of Turkey: physical persons deriving their status as Turkish nationals from the law in force in the Republic of Turkey;
  - (ii) in respect of the United Kingdom: physical persons deriving their status as United Kingdom nationals from the law in force in the United Kingdom;
- (d) "companies" means:
- (i) in respect of the Republic of Turkey: corporations, firms and business associations incorporated or constituted under the law in force in any part of the Republic of Turkey;
  - (ii) in respect of the United Kingdom: corporations, firms and business associations incorporated or constituted under the law in force in any part of the United Kingdom or in any territory to which this Agreement is extended in accordance with the provisions of Article 12;
- (e) "territory" means:
- (i) in respect of the Republic of Turkey: the Republic of Turkey and the maritime areas adjacent to the coast of the Republic of Turkey to the extent to which the Republic of Turkey may exercise sovereign rights or jurisdiction in those areas according to international law;

- (ii) in respect of the United Kingdom: Great Britain and Northern Ireland and any territory to which this Agreement is extended in accordance with the provisions of Article 12 together with the adjacent maritime areas to the extent to which sovereign rights or jurisdiction in these areas is exercised in accordance with international law.

ARTICLE 2

Promotion and Protection of Investment

(1) Each Contracting Party shall encourage and create favourable conditions for investments of nationals or companies of the other Contracting Party in its territory and subject to its right to exercise powers conferred by its laws or regulations, each Contracting Party shall admit investments of nationals or companies of the other Contracting Party.

(2) Admitted investments of nationals or companies of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall, in any way, impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of nationals or companies of the other Contracting Party. Each Contracting Party shall observe any obligation it may have entered into with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.

ARTICLE 3

National Treatment and Most-favoured-nation Provisions

(1) Neither Contracting Party shall in its territory subject investments or returns of nationals or companies of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments or returns of its own nationals or companies or to investments or returns of nationals or companies of any third State.

(2) Neither Contracting Party shall in its territory subject nationals or companies of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, to treatment less favourable than that which it accords to its own nationals or companies or to nationals or companies of any third State.

ARTICLE 4

Compensation for Losses

Nationals or companies of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, national or local insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the latter Contracting Party treatment, as regards measures it adopts in relation to such losses, including restitution, indemnification and compensation, no less favourable than that which the latter Contracting Party accords to its own nationals or companies or to nationals or companies of any third State, whichever is the more favourable to the investor. Resulting payments shall be freely transferable.

ARTICLE 5

Expropriation

(1) Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall not be expropriated or nationalised either directly or indirectly or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose related to the internal needs of that Party on a non-discriminatory basis and against prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall be equivalent to the genuine value of the expropriated investment at the time the expropriatory action was taken or became known, whichever is the earlier, and shall include interest

at the normal rate until the date of payment. Compensation shall be made without delay, be effectively realisable and freely transferable. A national or company of either party that asserts that all or part of its investment has been expropriated shall have a right under the law of the Contracting Party making the expropriation to prompt review by the appropriate judicial or independent administrative authorities of the other party to determine whether such expropriation and the valuation of his or its investment therefore conforms to the principles set out in this paragraph.

(2) Each Contracting Party shall ensure that, in cases of expropriation of investments of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory and in which an investor of the other Contracting Party owns shares, its law provides either (i) for that company to be compensated in accordance with the provisions of paragraph (1) of this Article or (ii) for the investor of the other Contracting Party to be compensated directly in accordance with those provisions: provided however that in no event shall this paragraph (2) be construed as to require a Contracting Party's law to provide for both (i) and (ii) above.

ARTICLE 6

Repatriation of Investment and Returns

(1) Each Contracting Party shall in respect of investments guarantee to nationals or companies of the other Contracting Party the unrestricted transfer of their investments and returns, subject to the right of each Contracting Party in exceptional balance of payments difficulties and for a limited period to exercise equitably and in good faith powers conferred by its laws. Such powers shall not however be used to impede the transfer of profit, interest, dividends, royalties or fees; as regards investments and any other form of return, transfer may be spread over as few years as possible but not more than three years.

(2) Transfers of currency shall be made without delay in the convertible currency in which the capital was originally invested or in any other convertible currency agreed by the investor and the Contracting Party concerned. Transfers shall be made at the rate of exchange applicable on the date of transfer pursuant to the exchange regulations in force.

ARTICLE 7

Exceptions

The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

- (a) any existing or future customs union or similar international agreement to which either of the Contracting Parties is or may become a party, or
- (b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.

ARTICLE 8

Reference to International Centre for Settlement of Investment Disputes

- (1) For the purposes of this Article, a legal dispute is defined as a dispute involving:
- (a) the interpretation or application of any investment authorisation granted by a Contracting Party's foreign investment authority to a national or company of the other Contracting Party; or
  - (b) the interpretation or application of any investment agreement between a Contracting Party's foreign investment authority and such a national or company; or
  - (c) an alleged breach of any right conferred or created by this Agreement with respect to an investment. '

(2) Each Contracting Party hereby consents to submit to the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (hereinafter referred to as “the Centre”) for settlement by arbitration under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States¹, opened for signature at Washington on 18 March 1965 any legal dispute arising between that Contracting Party and a national or company of the other Contracting Party concerning an investment of the latter in the territory of the former. A company which is incorporated or constituted under the law in force in the territory of one Contracting Party and in which before such a dispute arises, the majority of shares are owned by nationals or companies of the other Contracting Party shall in accordance with Article 25(2)(b) of the Convention be treated for the purposes of the Convention as a company of the other Contracting Party. If any such dispute should arise and agreement cannot be reached within one year between the Parties to this dispute through the pursuit of local remedies or otherwise, then, if the national or company affected who consents in writing to submit the dispute to the Centre for settlement by arbitration under the Convention, either party may institute proceedings by addressing a request to that effect to the Secretary-General of the Centre as provided in Articles 28 and 36 of the Convention. The Contracting Party which is a party to the dispute shall not raise as an objection at any stage of the proceedings or enforcement of an award the fact that the national or company which is the other party to the dispute has received in pursuance of an insurance contract an indemnity in respect of some or all of his or its losses.

(3) Neither Contracting Party shall pursue through the diplomatic channel any dispute referred to the Centre unless:

(a) the Secretary-General of the Centre, or an arbitral tribunal constituted by it, decides that the dispute is not within the jurisdiction of the Centre, or

(b) the other Contracting Party should fail to abide by or to comply with any award rendered by an arbitral tribunal.

ARTICLE 9

Disputes between the Contracting Parties

(1) Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Agreement should, if possible, be settled through direct and meaningful diplomatic negotiations.

(2) If a dispute between the Contracting Parties cannot thus be settled, it shall upon the request of either Contracting Party be submitted to an arbitral tribunal.

(3) Such an arbitral tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the tribunal. The Chairman shall be appointed within two months from the date of appointment of the other two members.

(4) If within the periods specified in paragraph (3) of this Article the necessary appointments have not been made, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make any necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or if he is otherwise prevented from discharging the said function, the Vice-President shall be invited to make the necessary appointments. If the Vice-President is a national of either Contracting Party or if he too is prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party shall be invited to make the necessary appointments.

(5) The arbitral tribunal shall reach its decision by a majority of votes. Such decision shall be binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the cost of its own member of the tribunal and of its representation in the arbitral proceedings; the cost of the Chairman and the remaining costs shall be borne in equal parts by the Contracting Parties. The tribunal may, however, in its decision direct that a higher

---

¹Treaty Series No. 25 (1967), Cmnd. 3255.

proportion of costs shall be borne by one of the two Contracting Parties, and this award shall be binding on both Contracting Parties. The tribunal shall determine its own procedure.

ARTICLE 10

Subrogation

(1) Where an investment in the territory of one Contracting Party of a national or company of the other Contracting Party is insured against non-commercial risks under a system established by law and a payment is made by an insurer under an indemnity given in respect of that investment, the former Contracting Party shall recognise the assignment to the insurer by law or by legal transaction of all the rights and claims of the national or company indemnified.

(2) The insurer shall be entitled to exercise all such rights and enforce all such claims by virtue of subrogation to the same extent as the national or company indemnified and shall be entitled also in all circumstances to receive the same treatment in respect of those rights and claims and any payments received under them as the national or company indemnified was entitled to receive by virtue of this Agreement in respect of the investment concerned and its related returns.

(3) Any payments received by an insurer in pursuance of the rights and claims acquired shall be freely available to that insurer for the purpose of meeting any expenditure incurred in the territory of the Contracting Party on whose territory the investment is.

ARTICLE 11

National or International Law

Nothing in this Agreement shall prejudice any rights or benefits under national or international law accruing to an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party.

ARTICLE 12

Territorial Extension

At the time of ratification of this Agreement, or at any time thereafter, the provisions of this Agreement may be extended to such territories for whose international relations the Government of the United Kingdom are responsible as may be agreed between the Contracting Parties in an Exchange of Notes.

ARTICLE 13

Entry into Force

This Agreement¹ shall be ratified and shall enter into force on the exchange of Instruments of ratification.

ARTICLE 14

Duration and Termination

This Agreement shall remain in force for a period of ten years. Thereafter it shall continue in force until the expiration of twelve months from the date on which either Contracting Party shall have given written notice of termination to the other. Provided that in respect of investments made whilst the agreement is in force, its provisions shall continue in effect with respect to such investments for a period of fifteen years after the date of termination and without prejudice to the application thereafter of the rules of general international law.

---

¹The Agreement entered into force on 22 October 1996.

In witness whereof the undersigned, duly authorised, thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

Done in duplicate at London this 15th day of March 1991 in the English and Turkish languages, both texts being equally authoritative.

For the Government of the United
Kingdom of Great Britain and
Northern Ireland:

CAITHNESS

For the Government of the Republic of
Turkey:

TIGREL

BÜYÜK BRİTANYA VE KUZEY İRLANDA BİRLEŞİK KRALLIĞI HÜKÜMETİ
İLE
T70BÖRKÉYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
YATIRIMLARIN TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti;

Bir devletin vatandaş ve şirketlerinin diğer devletin ülkesinde daha fazla yatırım yapabilmesi için uygun şartların yaratılması arzusu ile,

Anılan yatırımların uluslararası anlaşma ile teşviki ve karşılıklı korunmasının bireysel iş girişimini özendiracağıne ve her iki devletteki refahı arttıracığına inanarak;

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır.

MADDE 1

Tanımlar

İşbu anlaşmada:

- (a) “yatırım” terimi her türlü mal varlığını ve sınırlı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakilerini kapsar:
- (i) taşınır ve taşınmaz mallar ile ipotek, ihtiyati haciz ve rehin gibi malvarlığıyla ilgili diğer haklar;
  - (ii) Bir şirketin hisse senedi tahvil ve borç senetleri ile bir şirkete diğer şekillerde katılımlar;
  - (iii) parasal alacaklar veya finansal değeri olan herhangi bir yatırımla ilişkili bulunup kontrata göre yapılan herhangi bir işlem üzerindeki haklar;
  - (iv) sınai ve fikri mülkiyet hakları, teknik işlemler, “know how” ve peştemaliye;
  - (v) doğal kaynakları araştırma, işleme, çıkarma veya kullanma imtiyazlarını da kapsayan hukukten veya sözleşme ile tanınan iş imtiyazları;
- Malvarlıklarının yatırım biçimindeki bir değişiklik bunların yatırım olma niteliğini etkilemez ve “yatırım” terimi, bu anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten önce veya sonra yapıldığına bakılmaksızın bütün yatırımları kapsar.
- (b) “hasılatlar”, kar, faiz, sermaye kazancı, temettü, royalti ve ücretler de dahil, bir yatırımdan elde edilen meblağları ifade eder.
- (c) “vatandaş” teriminin anlamı:
- (i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: Türkiye Cumhuriyetinde yürürlükte olan hukuka göre Türk Vatandaşı statüsündeki gerçek kişiler;
  - (ii) Birleşik Krallık açısından: Birleşik Krallıkta yürürlükte olan hukuka göre Birleşik Krallık vatandaşı statüsündeki gerçek kişiler;
- (d) “şirket” teriminin anlamı:
- (i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: yürürlükte olan hukuka göre Türkiye Cumhuriyetinin herhangi bir yerinde kurulmuş veya teşkil edilmiş kuruluşlar, şirketler ve iş ortaklıkları;
  - (ii) Birleşik Krallık açısından: Yürürlükte olan hukuka göre Birleşik Krallık’ın herhangi bir yerinde veya 12. madde hükümlerine göre bu anlaşmaya dahil edilmiş bölgelerde kurulmuş veya teşkil edilmiş kurumlar, şirketler ve iş ortaklıkları;
- (e) “Ülke” teriminin anlamı:
- (i) Türkiye Cumhuriyeti açısından: Türkiye Cumhuriyeti ve uluslararası hukuka göre Türkiye Cumhuriyeti’nin egemenlik hak ve yetkilerini kullanabileceği sahillere bitişik deniz alanları;
  - (ii) Birleşik Krallık açısından: Büyük Britanya, Kuzey İrlanda ve 12. madde hükümlerine göre bu anlaşmaya dahil edilmiş bölgeler ile uluslararası hukuka göre egemenlik hak ve yetkilerinin kullanıldığı bitişik deniz alanları.

MADDE 2

Yatırımın Teşviki ve Korunması

(1) Akit taraflardan herbiri, diğer akit tarafın vatandaş ve şirketlerinin kendi ülkesinde yapacağı yatırımları teşvik edecek ve uygun koşullar sağlayacak ve kanun veya yönetmelikleri tarafından sağlanan yetkilere bağlı olarak her akit taraf diğer akit tarafın vatandaş ve şirketlerinin yatırımlarına izin verecektir.

(2) Akit taraflardan herbirinin vatandaş veya şirketlerine ait kabul edilmiş yatırımlara her zaman adil ve eşit muamele uygulanacak ve diğer akit tarafın ülkesinde tam bir koruma ve güvenlik sağlanacaktır. Akit taraflardan hiçbirisi, kendi ülkesinde diğer akit tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımlara, hiçbir şekilde, yatırımların idaresi, bakımı, kullanımı, faydalanılması, veya tasarrufuna ilişkin olarak makul olmayan veya ayırıcı hareketlerle zarar veremeyecektir.

Akit taraflardan herbiri, diğer tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımları dolayısıyla ortaya çıkacak tüm yükümlülükleri riayet edecektir.

MADDE 3

Milli Muamele ve En-Ziyade-Müsaadeye-Mazhar-Millet Hükümleri

(1) Akit tarafların hiçbirisi, kendi ülkesindeki diğer akit tarafın vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına; kendi vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına ya da üçüncü bir ülkenin vatandaş veya şirketlerinin yatırım veya kazançlarına uygulandığından daha az elverişli muamele uygulamayacaktır.

(2) Akit taraflardan hiçbirisi, kendi ülkesindeki diğer akit tarafın vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımların, idaresi, bakımı, kullanımı faydalanılması veya tasarrufuna, kendi vatandaş veya şirketlerinden ya da herhangi bir üçüncü ülkenin vatandaş veya şirketlerinden daha az elverişli muamele uygulayamaz.

MADDE 4

Kayıpların Tazmini

Bir Akit Taraf vatandaş veya şirketlerinin, diğer Akit Taraf ülkesinde bulunan yatırımlarının savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, ayaklanma, ihtilal veya isyan sonucu zarara uğraması durumunda, ikinci Akit Taraf kayıpları karşılamak için zararı ödemek, tazmin etmek ve eski hale iadeyi de kapsayan önlemlerden kendi vatandaş veya şirketlerine ya da herhangi bir üçüncü ülke vatandaş veya şirketlerine sağlandıktan daha az elverişli olmamak koşulu ile, bunlardan yatırımcı için en elverişli olanını sağlayacaktır. Hasıl olan ödemeler serbestçe transfer edilebilecektir.

MADDE 5

Kamulaştırma

(1) Akit taraflardan herhangi birinin vatandaş veya şirketlerince yapılan yatırımlar diğer akit tarafça dahili ihtiyacından doğan kamu yararı amacı ile yapılacak ve ayırım gözetmeyecek şekilde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği haller dışında, dolaylı veya doğrudan doğruya millileştirilemeyecek veya kamulaştırılmayacak ya da millileştirilme veya kamulaştırılmaya (bundan böyle "kamulaştırma" olarak bahsi geçecek) eşit etkide bulunan işlemlere tabi tutulmayacaktır. Tazminat hangisi daha önce gerçekleşirse, kamulaştırmanın başladığı veya ilan edildiği tarihteki yatırımın gerçek değerine tekabül edecek ve ödeme tarihine kadar geçen süre için normal orandaki faizi de kapsayacaktır. Tazminat gecikmeksizin yerine getirilecek, nakte çevrilebilecek ve serbestçe transfer edilebilecektir. Yatırımın tümünün veya bir kısmının kamulaştırıldığını iddia eden bir Tarafın vatandaş veya şirketi, kamulaştırmayı yapan Akit Tarafın kanunlarına göre, karşı Tarafın ilgili kanuni veya bağımsız idari makamlarına müracaat ederek, sözkonusu kamulaştırma ve yatırımın değerlendirilmesinin bu paragrafta yeralan prensiplere uygunluğunun gecikmeksizin gözden geçirilmesini talep etme hakkına sahip olacaktır.

(2) Akit taraflardan herbiri, kendi ülkesindeki mer'î kanunlarına hukuk hükümlerine göre şirketleşmiş veya kurulmuş bir şirkete diğer Akit tarafın yatırımcısı ortak olduğu ve bu yatırım kamulaştırıldığı takdirde, mevzuatının ya, (i) bu maddenin (1) paragrafındaki hükümlere göre şirketin zararının tazmin edilmesini, veya (ii) diğer akit tarafın yatırımcısının doğrudan tazmin edilmesini sağlaması gerekmektedir, ancak bu 2. paragraf, hiçbir şekilde Akit Tarafın mevzuatının, yukarıda sözü edilen (i) ve (ii). bentlerin her ikisini birden sağlaması gerektiği anlamına gelmemektedir.

MADDE 6

Yatırım ve Hasılatların Geri Transferi

(1) Akit Taraflardan herbiri, yatırımlarla ilgili olarak, diğer Akit Taraf vatandaşı veya şirketlerine, yatırımlarını ve hasılatlarını serbestçe transfer etmelerini garanti ederler, ancak bu konuda her Akit Tarafın istisnai ödemeler dengesi güçlükleri nedeniyle sınırlı bir süre için mevzuatının verdiği yetkileri adil ve iyiniyetle kullanma hakkı saklıdır. Bu tür yetkiler, kar payı, faiz, royalti veya ücretlerin transferine engel olacak şekilde kullanılmayacak; yatırımlar ve diğer şekildeki hasılatlar için ise, transfer üç yıldan uzun olmamak koşulu ile birkaç yıla dağıtılabilecektir.

(2) Döviz transferi, sermaye olarak gelen konvertbil döviz cinsinden veya ilgili akit taraf ve yatırımcı arasında mutabakata varılan herhangi bir konvertbil döviz cinsinden geçikmeksizin yapılacaktır. Transferler, yürürlükteki kambiyo mevzuatına uygun olarak, transfer tarihinde uygulanan döviz kuru üzerinden yapılacaktır.

MADDE 7

İstisnalar

Bu anlaşmanın bir akit tarafının veya üçüncü bir ülkenin vatandaşı veya şirketlerine yapılandan daha az elverişli muamele yapılmamasına dair hükümleri, bir akit tarafının, aşağıdaki sebeplerden ötürü, diğer tarafın vatandaşı veya şirketlerini herhangi bir muamele, tercih veya imtiyazdan yararlandırması zorunda olduğu şekilde yorumlanamaz.

- (a) Akit taraflardan herhangi birinin mevcut veya gelecekte oluşacak gümrük birliği veya benzer uluslararası anlaşmalara taraf olması, veya.
- (b) Bütünüyle veya esas itibarıyla vergilendirmeye ilgili bir uluslararası anlaşma veya düzenleme ya da yerel mevzuat.

MADDE 8

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümünde Başvurulacak Uluslararası Merkez

(1) Bu maddenin amacına uygun olarak, bir hukuki uyuşmazlık aşağıdaki uyuşmazlık konularını kapsar.

- (a) bir akit tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamının, diğer akit tarafın vatandaşı veya şirketine sağladığı herhangi bir yatırım müsaadesinin uygulanması veya yorumlanması, veya;
- (b) bir Akit Tarafın yabancı yatırımlarla ilgili makamı ile diğer Akit Tarafın bir vatandaşı veya şirketi arasındaki herhangi bir yatırım anlaşmasının yorumlanması ya da uygulanması; veya
- (c) bir yatırım ile ilgili olarak ve işbu anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın ihlalinin iddia edilmesi.

(2) Herbir Akit Taraf, bir Akit Tarafın ülkesindeki bir yatırım hususunda diğer Akit Tarafın vatandaşı veya şirketiyle ilk Akit Taraf arasında bir hukuki uyuşmazlık ortaya çıktığında, 18 Mart 1965 tarihinde Washington'da imzaya açılan Devletler ile Başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlemesine İlişkin Konvansiyon çerçevesinde hakem marifetiyle çözümlenmesi için Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıklarını Çözüm Merkezine (bundan böyle "merkez" olarak anılacak) başvurmaya, burada muvafakat gösterir. Bir Akit Tarafın ülkesinde yürürlükte olan mevzuata göre kurulmuş veya şirketleşmiş ve böyle bir uyuşmazlık doğmadan önce, hisselerinin çoğunluğu diğer Akit Tarafın vatandaşı veya şirketlerince sahip olunmuş bir şirket, Konvansiyonun amaçlarına

uygun olarak Konvansiyonun 25(2)(b) maddesine göre diğ er Akit Tarafın şirk eti olarak mütalaa edilecektir. Eđer böyle bir uyuşmazlık doğ ar ve bir yıl içinde mahalli ç arelerle taraflar arasında anlaşma sağ lanamazsa, ve eğer durumdan etkilenen vatandaş veya şirket uyuşmazlıkların Konvansiyona göre hakem marifetiyle ç özümlenmesini sağlamak için Merkez'e başvurmaya yazılı olarak rıza göstermiş se, Konvansiyonun 28 ve 36. maddelerine göre Merkezin Genel Sekreterine muameleleri başlatmak üzere taraflardan herhangi biri talepte bulunabilir. Uyuşmazlığa taraf olan Akit Taraf, diğ er Tarafın vatandaş veya şirk eti bir sigorta kontratına uygun olarak kayıplarının tümü veya bir kısmı için bir tazminat aldığı takdirde, hakem kararı ile ilgili muamelelerin veya uygulamaların hiçbir döneminde bir itirazda bulunamayacaktır.

(3) Akit Taraflardan hiç biri Merkeze intikal etmiş bir uyuşmazlıkla ilgili olarak aşağıdaki haller dışında diplomatik yolları kullanmayacaktır.

- (a) Merkezin Genel Sekreteri veya merkez tarafından oluşturulmuş tahkim mahkemesi, uyuşmazlığın Merkezin yargılama yetkisi içinde olmadığına karar verirse, veya
- (b) Diğ er Akit Taraf, tahkim mahkemesi tarafından verilen bir karara bağ li kalmaz veya uymazsa.

MADDE 9

Akit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıklar

(1) Akit Taraflar arasındaki bu Anlaşmanın yorumu veya uygulaması ile ilgili uyuşmazlıklar, eğer mümkünse doğ rudan ve anlamlı diplomatik görüşmeler yoluyla ç özülecektir.

(2) Eđer Akit Taraflar arasındaki bir uyuşmazlık bu yolla ç özümlenemezse, herhangi bir Akit Tarafın talebine uygun olarak tahkim mahkemesine başvurulacaktır.

(3) Böyle bir tahkim mahkemesi her münferit olay için ş u şekilde oluşturulacaktır. Tahkim için müracaat edilmesinden sonraki iki ay içinde, her bir Akit Taraf mahkemenin bir üyesini seçecektir. Bu iki üye, üçüncü bir ülkenin bir vatandaşını seçecekler ve bu kişi her iki Akit Tarafın rızası ile mahkeme başkanı olarak atanacaktır. Başkan, diğ er iki üyenin atanmasından sonraki iki ay içinde atanacaktır.

(4) Eđer bu maddenin 3. paragrafında belirtilen süre içinde gerekli atamalar yapılamamış sa, Akit Taraflardan herhangi biri, baş ka türlü bir anlaşma mevcut değil se, gerekli atamaları yapmasını Uluslararası Adalet Divanı Başkanından talep edebilir. Eđer Başkan Akit Taraflardan birinin vatandaşı ise veya sözkonusu görevi herhangi bir nedenle yerine getiremiyorsa, gerekli atamaları yapmaya Başkan yardımcısı davet edilir. Eđer Başkan yardımcısı da herhangi bir Akit tarafın vatandaşı ise veya sözkonusu görevi yerine getirmesine mani bir durum varsa Uluslararası Adalet Divanı'nın, her iki akit tarafın vatandaşı olmayan en kıdemli üyesi gerekli atamaları yapmak üzere davet edilecektir.

(5) Tahkim mahkemesi kararlarını oy çokluğu ile alacaktır. Bu tür karar her iki Akit Taraf için bağ layıcı olacaktır. Her Akit Taraf mahkemede kendi üyesinin ve mahkemede temsil edilmesi ile ilgili masrafları karşılayacak; Mahkeme Başkanının masrafı ve diğ er masraflar Akit Taraflar arasında eş it olarak paylaşılacaktır. Ancak mahkeme, Akit Taraflardan birinin daha yüksek bir oranı ödemesi yönünde resen karar verebilir ve bu karar her iki Akit Taraf için bağ layıcı olacaktır. Mahkeme, davaya bakma usulünü kendisi tesbit eder.

MADDE 10

Halefiyet

(1) Bir Akit Tarafın ülkesinde, diğ er Akit Tarafın vatandaş veya şirketinin yaptığı yatırım, ticari olmayan risklere karşı kanuni bir sistem dahilinde sigortalanmış sa ve bu yatırımla ilgili olarak sigortacı bir tazminat ödemiş se birinci Akit Taraf, tazmin edilen vatandaş veya şirketin bütün hak ve taleplerinin kanuni veya hukuki bir muamele ile sigortalayana devredilmesini kabul edecektir.

(2) Sigortalayan halefiyet dolayısıyla, tazminat ödenen vatandaş veya şirketle aynı ölçüde tüm haklarını kullanmaya ve davaları yürütmeye yetkili olacak ve her şart altında bu haklar ve alacaklar konusunda aynı muameleye tabi tutulmaya ve sözkonusu vatandaş veya şirketin bu anlaşmaya göre yatırım ve onun gelirleriyle ilgili olarak yetkili olduğu konularda ödemeleri almaya aynı şekilde yetkili olacaktır.

(3) Kazanılmış hak ve alacaklara uygun olarak sigortacının aldığı ödemeler yatırımın yapıldığı ülkedeki gerçekleşmiş harcamalarını karşılamak için sigortacı tarafından serbestçe kullanılabilir.

MADDE 11

Ulusal veya Uluslararası Hukuk

Bir Akit Tarafın ülkesindeki diğer Akit Tarafın yatırımcısına ulusal veya uluslararası hukuka uygun olarak sağlanan haklar veya kazançlar bu anlaşma nedeniyle zarara uğratılmaz.

MADDE 12

Ülkesel Genişletme

Bu Anlaşmanın onaylanması sırasında veya daha sonra, bu Anlaşmanın maddeleri, Akit Taraflar arasında nota teatisi ile kabul edilebileceği üzere Birleşik Krallık Hükümetinin uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu ülkeleri de kapsayacak şekilde genişletilebilir.

MADDE 13

Yürürlüğe Giriş

Bu Anlaşma, onaylanması ve onay belgelerinin karşılıklı teatisi ile yürürlüğe girecektir.

MADDE 14

Yürürlülük Süresi ve Sona Erme

Bu anlaşma 10 yıllık bir süre için yürürlükte kalacaktır. Ondan sonra ise, Akit Taraflardan herhangi birinin diğerine yazılı olarak sona erdiğini bildirdikten oniki ay sonraya kadar yürürlükte kalmaya devam edecektir. Anlaşmanın yürürlükte olduğu süre içinde yapılan yatırımlar açısından, Anlaşma maddeleri bu yatırımlar için sürenin sona ermesinden itibaren 15 yıl süre ile uygulanmaya devam edecek ve bundan sonra da uluslararası genel hukuk hükümlerine göre uygulamada zarar görmeleri engellenecektir.

Bu anlaşma, Hükümetlerince tam olarak yetkilendirilmiş ve aşağıda imzaları bulunan temsilciler tarafından imzalanmıştır.

İngilizce ve Türkçe dillerinde bütün metinler aynı derecede geçerli olmak üzere, ikişer metin halinde Londra'da 15 Mart 1991 de akdedilmiştir.

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik
Krallığı Hükümeti Adına

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

CAITHNESS

TIGREL

**The Stationery
Office**

Published by The Stationery Office Limited
and available from:

The Publications Centre

(Mail, telephone and fax orders only)
PO Box 276, London SW8 5DT
General enquiries 0171 873 0011
Telephone orders 0171 873 9090
Fax orders 0171 873 8200

The Stationery Office Bookshops

49 High Holborn, London WC1V 6HB
(counter service and fax orders only)
Fax 0171 831 1326

68-69 Bull Street, Birmingham B4 6AD

0121 236 9696 Fax 0121 236 9699

33 Wine Street, Bristol BS1 2BQ

01179 264306 Fax 01179 294515

9-21 Princess Street, Manchester M60 8AS

0161 834 7201 Fax 0161 833 0634

16 Arthur Street, Belfast BT1 4GD

0123 223 8451 Fax 0123 223 5401

The Stationery Office Oriel Bookshop

The Friary, Cardiff CF1 4AA

01222 395548 Fax 01222 384347

71 Lothian Road, Edinburgh EH3 9AZ
(counter service only)

In addition customers in Scotland may mail,
telephone or fax their orders to:

Scottish Publication Sales,
South Gyle Crescent, Edinburgh EH12 9EB
0131 479 3141 Fax 0131 479 3142

Accredited Agents

(see Yellow Pages)

and through good booksellers

ISBN 0-10-135452-5

9 780101 354523